

ARAŞTIRMALAR ORIGINAL ARTICLES

OBSESSİF-KOMPÜLSİF YAKINMALARI OLANLARIN, DİKKAT VE SÜRATI GEREKTİREN BİR TESTTEKİ PERFORMANS EĞİMLERİ

THE INCLINATION OF PERFORMANS IN A PSYCHOLOGIC TEST THAT REQUIRES ATTENTION AND SPEED IN PATIENTS WITH OBSESSIVE-COMPULSIVE COMPLAINTS

L. ANTİKACIOĞLU*, D. ARI*

ÖZET: Bu çalışmada, MOC ve BOURDON Testleri kullanılarak, obsessif-kompulsif yakınmaları olanların, verimlilikleri, zamanı nasıl kullandıkları, psikomotor davranışları ölçülmeye çalışılmıştır. Bulguların genel hatlarıyla yukarıda konusu edilen açılardan, literatürdekilerle paralellik gösterdiği yani obsessif-kompulsif yakınmaları olanlarda, psikomotor bir yavaşlamanın zamanı iyi bir şekilde kullanamamanın olduğu görülmüştür. Ancak dikkatli oldukları konusunda, literatürle aynı paralellik bulunmamıştır.

Çalışmada 29 kadın, 13 erkek, toplam 42 denek kullanılmıştır.

SUMMARY: In this research, MOC and BOURDON Tests were used, and 42 subjects (29 females, 12 males) were studied. By using the time, the productivity and the psychomotor behavior, obsessional compulsive compliers have been investigated. The results of this research are in accordance with the literature, however carefulness of these subjects were not likely to be as in the literature.

AMAÇ

Obsessif-kompulsif nevrozuların ya da bu gibi yakınmaları olanların, 'dikkatleri ve 'zaman'ı kullanmaları, hem dinamik hem de deskriptif psiyatrinin konusu olmuştur.

Bu gibi yakınmaları olanların genellikle dikkatli insanlar oldukları söylenir (1, 2, 4).

Analitik teoride anal kişiliklerin zaman konusunda, cimri ya da savurgan veya her ikisi de olabilecekleri, bazen saniyeleri hesaplarken bazen de zamana karşı tamamen ilgisiz oldukları ya da "zamanın ekonomisi" amacıyla birçok şeyin hepsini aynı anda yapma eğilimi gösterebildikleri, fakat sonuçta hiçbir kompulsif nevrozlarının zamanı akılcı bir biçimde kullanmadığı bildirilir (2).

Yine bu grupta toplanan insanların tezat obsesyonlarının bazen, kişinin bütün hareket yeteneğini felce uğrattığı, periyodik olarak bunlarda psikomotor bir yavaşlamanın olduğu (1) bazan kararsızlık ve kuşkunun, hastanın bütün hareket yeteneğini bozduğu bildirilmektedir (4).

Bu çalışmada, yukarıdaki tariflerden hareketle, değişik derecelerde obsessif-kompulsif yakınmaları olanların, 'dikkat'i ve 'zaman'ı iyi

kullanmayı gerektiren bir testte ne gibi bir performans gösterebilecekleri objektif olarak araştırılmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM VE DENEKLER

Deneklerin bir kısmı psikiyatri kliniğine başvuran hastalardan, diğer bir kısmı herhangi bir medikasyon görmeyen veya görme ihtiyacını duymayan kişilerden oluşmuştur. En genci 14, en yaşlısı 50 yaşında, toplam 42 kişi olan, değişik tahsil düzeyindeki deneklerin 29'u kadın, 13'ü erkektir (Tablo: 1).

Denekler herhangi bir bakımdan eleştirilmeye çalışılmıştır. Yalnızca entellektüel düzeyi, gerekli kooperasyon için yeterli olmayanlarla ileri yaşta kişiler, denek olarak kabul edilmemiştir.

Çalışmada MAUDSLEY OBSESSİONAL-COMPULSIVE (MOC) INVENTORY (3) (Ek:1) ve BURDON TESTİ uygulanmıştır.

MOC'da alt grup olarak, kontrol etme ve yavaşlama kompulsiyonları gibi iki major, yavaşlık ve kuşkulama gibi iki minör tip yakınma vardır. Bu testi oluşturanların amacı, bütün obsesyonel problemleri içermek değil, yalnızca görülebilen ritüel-

* İ.Ü. Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Psikoloji Lab.

lerle ilgili olanlara eğilmektir. Ayrıca ilgileri, obsesyonel kişilik vasıfları değil obsesyonel yakınmalardır.

Deneklere burdon Testinin ilk 500 şekli içinde yalnızca iki şekli (□ + □) mümkün olan en kısa zamanda işaretlemeleri söylenmiştir. Bu test boyunca geçen zaman, saniye olarak belirlenmiştir. Deneklerin doğru olarak işaretledikleri şekiller Tablo:1'de 'skor' sütünü altında yazılmıştır. Ayrıca bu skorlar, İşaretlenmesi gereken iki şeklin toplamı olan 124 sayısı ile bölünerek her denneğin % skor sayısı elde edilmiştir. Deneklerin testi bitirdikleri, saniye olarak geçen zaman rakamı, daha sonra bu % skor sayısı ile bölünerek bir 'verimlilik' sütünü elde edilmiştir (Tablo:1).

MOC'dan elde edilen 'toplam skorlar' için ayrı bir sütun oluşturulmuştur (Tablo:1).

Burdon Testinden alınan % skor, zaman ve verimlilik puanlarının, MOC puanları ile olan korelasyonları aranmıştır. Daha sonra Burdon Testinde, deneklerin geri kalan kısmına göre, kısa sürede yüksek verim göstermiş olan 1-4-6-9-10-11-13-15-16-18-20-21-31-34-35-36-37-38-39 numaralı 19 denek, geri kalanlarla MOC'dan aldıkları puan bakımından 't' testi ile karşılaştırılmışlardır.

Son olarak, MOC'dan düşük puan alan 9-11-13-14-16-21-24-26-28-34-35-37-38-39-42 numaralı 18 denek, MOC'dan daha yüksek puan toplayan, grubun geri kalan denekleriyle yine 't' testi ile, Burdon'u bitirme zamanı ve aldıkları % skorlar bakımından karşılaştırılmışlardır.

TARTIŞMA

Görüldüğü üzere (Tablo:2) MOC'dan yüksek puan almaya paralel olarak, Burdon'u bitirme süresinde uzama, verimlilikte düşme eğilimi görülmektedir. Her ne kadar bu korelasyon yüksek değilse de ($r = .37$ ve $r = .41$) bulgular böyle bir eğilimin varlığını düşündürmektedir.

Bu düşüncenin doğruluğunun araştırılması için başka bir işlemin uygulanmasına gidilmiştir. Bunun gerçekleştirilmesi için bulgulara bir bakıma tersten bakılmıştır. Bu nedenle deneklerin Burdon'da öbürlerine kıyasla göreceli olarak daha kısa zamanda, yüksek verim gösterenleri, grubun geri kalan kısmı ile karşılaştırıldığında, birincilerin MOC'dan daha düşük puan aldıkları görülmüştür (Tablo:3). Aradaki fark p .01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

MOC (3) bütün obsesyonel problemlere değil yalnızca görülen ritüellere eğilmektedir. Obsesyonel kişilik vasıflarından çok obsesyonel yakınlmaları ölçmektedir. Ancak yine de, bu testin ölçtüğü türden yakınlmaların artmasıyla deneklerin zamanı akılcı bir şekilde kullanamadıkları, onlarda azda olsa bir psikomotor yavaşlamanın görü-

düğü anlaşılmaktadır. Bu bulgular, literatürle uygunluk göstermektedir (1-2-4). Ancak aynı şey dikkat konusu için söylenemez. Çünkü kompulsif yakınlmaları göreceli olarak çok olanların, Burdon'da hem daha fazla zaman kaybetmeleri, hem de düşük verim gösterdikleri (Tablo:3) göz önünde bulundurulursa (p .01), bunların dikkatli olmayacakları şüphesi ortaya çıkmaktadır. Bu durumda obsesif-kompulsif yakınlmaları olanların 'dikkatli' imiş gibi bir izlenim bırakmaları, belki de yaptıkları iş üzerinde fazla vakit harcamalarının doğmaktadır, diye düşünülebilir. Ayrıca göreceli olarak, geri kalanlara kıyasla düşük MOC puanlı deneklerin, ne zaman (Tablo:4) ne de % skor (Tablo:5) bakımından farklılaşmadıkları görülmektedir (.05 p .1 ve p .1).

Bu durum MOC'dan yüksek puan almanın, Burdon'da verimde düşüklükle ve fazla zaman kaybetme ile paralel gitmesine karşılık, düşük puan almanın da zorunlu olarak yüksek verim ve süratle bir arada bulunmayacağını göstermektedir.

BULGULAR

Görüldüğü gibi (Tablo:2) MOC'dan alınan puan ile Burdon'dan alınan % skor arasında dikkat çekici bir korelasyon bulunmaktadır ($r = .10$). Buna karşılık MOC'dan alınan puanın artmasıyla, Burdon Testini bitirmede harcanan sürenin artması arasında az da olsa bir paralellik görünmektedir ($r = .37$). Aynı durum verimlilikte de saptanmaktadır. Yani MOC'dan alınan puan arttıkça, buna paralel olarak verimlilik puanları da yükselmekte yani verimlilikte bir düşüş eğilimi görülmektedir ($r = .41$).

Burdon'u en çok 295'de bitirmeyi ve verimlilikten en az 4.18 almayı tavan kabul ederek, başka bir deyişle grubun geri kalanına göre göreceli olarak daha başarılı olan 1-4-6-9-10-11-13-15-16-18-20-21-31-34-35-36-37-38-39 numaralı (Tablo:1), 19 denek seçilerek bunlar geri kalan denekler MOC'dan aldıkları puan bakımından karşılaştırıldıklarında, birincilerin ortalama 9.42, ikincilerin 13.47, aldıkları, aradaki farkın p .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür (Tablo:3).

Bir başka karşılaştırma MOC'dan düşük puan alan deneklerle, geri kalan arasında, Burdon'u bitirme zamanları (Tablo 4) ve % skorları (Tablo: bakımından yapılmıştır. MOC'dan aldıkları puanı en çok 10 olan 1-2-5-9-11-13-14-16-21-24-26-28-34-35-37-38-39-42- numaralı 18 denek (Tablo:1), geri kalanlardan ne zaman ne de verimlilik bakımından anlamlı bir fark göstermemişlerdir (.05 p < .1 ve p > .1).

Tablo: I

Deneklerin MOC ve BUURDON Testinden Aldıkları Ham Puanlar

Denek	MOC	Zaman saniye olarak	Skor	%Skor	Verimlilik	Cinsiyet	Yaş	Tahsil
1	7	223	114	91.93	2.42	K	31	
2	7	408	80	64.51	6.37	K	29	
3	13	412	110	88.71	4.64	K	39	
4	15	260	109	87.90	2.96	K	25	
5	9	310	108	87.10	3.56	K	33	
6	12	252	94	75.81	3.32	K	27	
7	17	612	120	96.77	6.32	K	30	
8	11	300	72	58.06	5.17	K	14	
9	9	279	113	91.13	3.06	K	42	
10	14	266	85	68.55	3.88	E	39	
11	4	295	107	86.29	3.42	E	28	
12	16	310	92	74.19	4.18	K	18	
13	7	262	85	68.55	3.82	K	48	
14	8	332	104	83.87	3.96	K	20	
15	18	290	86	69.35	4.18	K	28	
16	6	258	109	87.90	2.93	E	23	
17	17	402	104	83.87	4.79	K	28	
18	14	294	106	85.48	3.44	E	28	
19	19	536	65	52.42	10.22	K	17	
20	15	267	104	83.87	3.18	K	18	
21	6	276	97	78.27	3.53	K	32	
22	19	302	105	84.70	3.56	K	32	
23	20	332	96	77.42	4.29	K	30	
24	9	302	96	77.42	3.90	K	27	
25	17	424	99	79.83	5.31	K	30	
26	8	370	122	98.38	3.76	K	15	
27	11	360	103	83.06	4.33	K	24	
28	9	367	120	96.77	3.79	E	29	
29	17	347	86	69.35	4.93	K	32	
30	11	392	118	95.16	4.12	E	47	
31	13	270	97	78.22	3.45	K	28	
32	12	539	121	97.69	5.52	E	36	
33	19	410	121	97.60	4.20	E	35	
34	1	226	94	75.80	2.98	K	25	
35	5	227	119	95.97	2.36	E	26	
36	12	223	87	70.16	3.17	E	37	
37	7	264	98	79.03	3.34	K	50	
38	6	210	117	94.35	2.22	K	45	
39	4	257	98	74.03	3.25	K	35	
40	17	340	108	87.09	3.90	E	33	
41	14	427	11	89.51	4.77	E	a9	
42	10	599	118	95.16	6.29	E	38	

TABLO: II

MOC Toplam Puanlarının BOURDON'un % Skor,
Zaman ve Verimlilikle olan Korelasyonlarını Gösterir Tablo

MOC toplam puanı ile BOURDON % skor arası $r = -.10$
MOC toplam puanı ile BOURDON Zaman arası $r = .37$
MOC toplam puanı ile BOURDON Verimlilik arası $r = .41$

TABLO: III

BOURDON'u kısa zamanda yüksek verimle bitiren deneklerin
BOURDON'u uzun zamanda düşük verimle bitiren deneklerle
MOC'un toplam puanları bakımından karşılaştırılmaları

Denek No	n = 19	n = 23
	kısa zamanda yüksek verimli	uzun zamanda düşük verimli
	1.4.6.9.10.11.13.15.16 18.20.21.31.34.35.36. 37.38.30	2.3.5.7.8.12.14.17.19.22.23. 24.25.26.27.29.30.32.33.40 41.42
M	9.42	13.47
σ	4.61	4.8
t	2.89	
P	< .01	

TABLO: IV

MOC'dan düşük puan alanların, geri kalanlarla
BOURDON'u bitirme süresi bakımından karşılaştırılmaları

Denek No:	MOC düşük puanı olan (n = 18)	MOC yüksek puanı olan (n = 24)
		1.2.5.9.11.13.14.16.21. 24.26.28.34.35.37.38. 39.42
M	303.61''	356.75''
σ	89.31	97.70
t	1.78	
P	.05 < p < .1	

TABLO: V

MOC'dan düşük puan alanların, geri kalanlarla
BOURDON % skoru bakımından karşılaştırılması

	n = 18	n = 24
	MOC düşük puanı olan	MOC yüksek puanı olan
Denek No:	1.2.5.9.11.13.14.16.21. 24.26.28.34.35.37.38. 39.42	3.4.6.7.8.10.12.15.17.18. 19.20.22.23.25.27.29.30. 31.32.33.36.40.41.
M	85.07	80.61
σ	9.73	11.64
t	1.32	
p	> .1	

KAYNAKLAR

in Great Britain.

1. Dinçmen, K.: Dinamik ve Deskriptiv Psikiyatri
Özaydın ve Sağol Matbaaları, İstanbul, 1969
2. Fenichel, O.: Nevrozların Psikanalitik Teorisi.
(Çeviri: Tuncer, S., Ege Üniv. Tıp Fak. Kitap-
lar serisi No: 98), İzmir, 1974
3. Hodgson, R.J., Rachman, S.: Obsessional-
Compulsive Complaints. Res Therapy. 1977.
Vol. 15. pp. 389-395 Pergamon Press. Printed
4. Özaydın, S. (Düzenleyen): Psikiyatri. İst. Üniv.
İst. Tıp Fak. Klinik Ders Kitapları, Cilt: 7, Sa-
nal Matbaacılık, 1984
5. Toğrol, B.: Korelasyon Metotları, İst. Üniv.,
Ed. Fak. Yayınları, No: 1164, İstanbul, 1966
6. Toğrol, B ve E.: İstatistik Metotları, Matbaa
Teknisyenleri Basımevi, İstanbul, 1967

EK: 1

MAUDSLEY OBSESSIONAL COMPULSIVE (MOC) INVENTORY

- 1- Bana herhangi bir pisliğin bulaşabileceği korkusuyla umumi telefonları kullanmaktan kaçınıyorum.
D Y
- 2- Sıklıkla aklıma hoşla gitmeyen düşünceler gelir ve onlardan kurtulmakta güçlük çekerim.
D Y
- 3- Dürüstlük konusunda başka insanlardan daha çok ilgilenirim.
D Y
- 4- Hiçbir işi tam vaktinde bitiremediğim için, her şeye geç kalmaktayım.
D Y
- 5- Bir hayvana dokunduğumda, kirlenmiş olabileceğim düşüncesiyle, gereksiz yere tasalanmam.
D Y
- 6- Sıklıkla, gaz ya da su vanası, kapı, pencere, vs. gibi şeyleri birçok defalar kontrol ederim.
D Y
- 7- Çok katı bir vicdanım var.
D Y
- 8- Hemen hemen her gün, istemememe rağmen, aklıma hoşla gitmeyen düşünceler gelmekte ve bu
yüzden keyfim kaçmaktadır.
D Y

9- Herhangi birine kazaen çarparsam, gereksiz yere üzülmem.	D	Y
10- Genellikle yaptığım günlük işlerle ilgili olarak, ciddi kuşkularım olur.	D	Y
11- Anne ve babam, çocukluğumda çok katı, sert değildi.	D	Y
12- Sürekli tekrarlar yapmamdan dolayı, işimi yetiştirememekteyim.	D	Y
13- Yalnızca herkesin kullandığı kadar sabun kullanırım.	D	Y
14- Bazı numaralar son derece uğursuzdurlar.	D	Y
15- Mektupları postalamada önce, tekrar tekrar onları kontrol etmem.	D	Y
16- Sabahları giyinirken, uzun zaman harcamam.	D	Y
17- Temizlik konusu ile aşırı ilgili değilim.	D	Y
18- Benim en önemli sorunlarımdan biri, ayrıntılara çok fazla dikkat etmemdir.	D	Y
19- Temiz bir tuvaleti, hiçbir tereddüdüm olmadan kullanabilirim.	D	Y
20- En önemli sorunum, bazı şeyleri tekrar tekrar kontrol edişimdir.	D	Y
21- Hastalık mikroplarla, gereğinden fazla ilgili değilim.	D	Y
22- Herhangi bir şeyi, bir defadan fazla kontrol etme eğilimim yoktur.	D	Y
23- Günlük, sıradan işlerimi yaparken, genellikle yaptıklarımı saymam.	D	Y
24- Paraya dokunduktan sonra, ellerimin kirli olduğu duygusuna kapılmam.	D	Y
25- Sıradan, günlük bir işimi yaparken, genellikle yaptıklarımı saymam.	D	Y
26- Sabahları yıkanmam, oldukça uzun bir zamanımı alır.	D	Y
27- Fazla miktarda antiseptik (mikrop öldürücü ilaç) kullanmam.	D	Y
28- Her gün, birçok şeyi tekrar tekrar kontrol etmekle, uzun bir zaman harcarım.	D	Y
29- Akşamları elbiselerimi katlayıp asmak, uzun bir zamanımı almaz.	D	Y
30- Herhangi bir işi çok büyük bir dikkatle yaptığımda bile, sıklıkla onun doğru olmadığı duygusuna kapılırım.	D	Y